

Уважаеми родители,

Районен съд–Благоевград, съвместно с Фондация „Международна социална служба-България“, разработиха настоящото помагало, за да бъдете максимално улеснени в съдебните дела, при вземането на важните решения за децата ви след настъпилата раздяла или развод . Това помагало е адаптирана за вас добра практика на Английската кралска съдебна система, използвана от разделените родители в Англия и Уелс, за да осигурят за децата си спокойна среда за тяхното развитие и възпитание, в която те да израснат щастливи, позитивни и успешни, въпреки раздялата.

КАКВО Е „ПЛАН ЗА РОДИТЕЛСТВАНЕ“?

С Плана за родителстване, разделените родители могат да постигнат разумно сътрудничество при вземането на решенията за бъдещето на децата си, чрез постигане на споразумение /спогодба/ за разпределяне на задълженията, правата и отговорностите по между им в изключителен интерес на децата, което споразумение да се представи за одобрение на съда.

Това е писмен план /споразумение/, който се изготвя доброволно от двамата родители . Те могат да бъдат подпомагани и консултирани при изготвянето му от свои близки и роднини /баби и дядовци на детето или други членове на семейството му/, както и от детски психолози, социални работници, други специалисти и адвокат, когато родителите са решили да ангажират или вече са ангажирали адвокат за съдебното дело. В този План се описват конкретни практически решения, които касаят различни въпроси, свързани с грижата, възпитанието, отглеждането и развитието на детето, след раздялата на родителите му .

С Плана за родителстване, двамата родители поемат и споделят своите ангажименти за по-доброто бъдеще на децата си, независимо от раздялата и при изготвянето му, на първо място трябва да поставят винаги именно най-добрият интерес на детето си /децата си/.

ЗАЩО ДА СЕ НАПРАВИ ПЛАН ЗА РОДИТЕЛСТВАНЕ?

Разводът и раздялата са болезнени за всеки, особено за децата, които имат нужда от подкрепа, любов и добри връзки и с двамата си родители. Конфликтите

между родителите нараняват децата. С Плана за родителстване, родителите могат да обезпечат въпреки раздялата си, едно по-сигурно, спокойно и здравословно бъдеще за децата си и наред с това, Планът за родителстване може да помогне на самите родители да подобрят взаимодействието по между си и техните отношения във връзка с детето /децата/.

КАКВО НЕ ВКЛЮЧВА ПЛАНА ЗА РОДИТЕЛСТВАНЕ?

Планът за родителстване не се отнася до това как родителите възнамеряват да разделите парите, имотите, вещите и другите семейни придобивки по между си след развода или раздялата.

КОИ СА ВЪПРОСИТЕ, КОИТО ТРЯБВА ДА СЕ ОБСЪДЯТ ПРИ ИЗГОТВЯНЕ НА ПЛАНА ЗА РОДИТЕЛСТВАНЕ?

Въпросите, по които разделените родители могат сами да предложат на съда решение в интерес на децата си, чрез споразумение / спогодба/ са следните:

1.ВЪЗПИТАНИЕ, РОДИТЕЛСКИ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ, МЕСТОЖИВЕЕНЕ НА ДЕТЕТО И КОНТАКТИ С ДВАМАТА РОДИТЕЛИ

Вземане на решения за това къде да живеят децата е една от най-трудните задачи на родителите, които преживяват раздяла или развод. Въпреки това родителите са тези, които най-добре познават децата си, техните потребности и очаквания. Именно за това те биха могли да предложат най-доброто решение за мястото и начина, по който да продължи възпитанието и живота на децата им след раздялата, така че тази промяна да не окаже негативно влияние за бъдещето им . При преценката за най-подходящото местоживееене на детето /децата/, родителите следва да обмислят и съобразят следното:

-кое местоживееене би създало най-малки притеснения и неудобства от раздялата за детето, в това число и посещение на ясли, детска градина или училище, приятелски кръг, ако родителите считат, че това е подходящата и за в бъдеще среда за развитие на детето им

- по какъв начин би се постигнала възможно най- малка промяна в ежедневието, с което детето е свикнало до момента, ако това ежедневие му е обезпечавало спокойствие, безопасност, емоционално благосъстояние и уют, въпреки проблемите на родителите и раздялата

- кой родител ще има повече време и възможност за да се грижи за възпитанието и ежедневните нужди на детето, като му осигури и очакваната от него подкрепа и безопасност

- с кой родител е по- силна емоционалната обвързаност на детето, в зависимост от неговият пол, възраст, лични качества и характер

- какво е мнението на детето за местоживеенето му, след раздялата на родителите / ако то е навършило 10 години/

- при кого от двамата родители детето би имало по-добри битови, материални и социални условия за живот и развитие /преценка за предоставяне ползването на семейно жилище, ако родителите имат такова, след като решат при кого от тях ще остане да живее преимуществено детето с оглед на неговия интерес /

След като родителите отговорят на тези въпроси и формират становището си по тях, те могат да съгласуват и предложат на съда своето решение за това:

КЪДЕ ДА ЖИВЕЕ ДЕТЕТО?

Родителите могат да съгласуват по между си, че детето ще живее при единият от тях, а другият ще поддържа редовно контакти с него. Възможно е да се съгласува и споделено местоживеене на детето и при двамата родители / детето да прекарва относително еднакво време и с двамата си родители, примерно от понеделник до петък с единия родител и от петък до понеделник с другия, една седмица при майката и една седмица при бащата или половин година при единия и половин година при другия родител и т.н./

КОЙ ЩЕ УПРАЖНЯВА РОДИТЕЛСКИТЕ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ?

Родителите могат да съгласуват кой от тях ще поеме ежедневните отговорности, решения и задължения за отглеждането и възпитанието на детето /децата/, след раздялата. Те могат да се споразумеят да поемат и съвместно тези права и задължения или съвместно да взимат решение по конкретни важни въпроси, свързани с живота, здравето и образованието на детето .

КОНТАКТИ И СРЕЩИ С ДРУГИЯ РОДИТЕЛ

Когато родителите решат, че детето ще живее преимуществено при единият от тях след раздялата, те следва да съгласуват по отношение на другият родител, кога и как ще се осъществяват срещите и контактите му с детето /в кой ден и час от седмицата ще се взима и връща детето, от кое място и при какви условия ще се осъществяват контактите между детето и родителя, включително, дали това ще става присъствено или неприсъствено с другия родител, дали ще присъстват други близки и роднини-баби, дядовци и т.н , наблюдавани контакти, продължителност на контактите и други условия за предаването на детето, ведно с необходимите му вещи, ако родителите съгласуват такива по тяхна преценка./

!!!НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, ЧЕ ДЕТЕТО ВИНАГИ ОЧАКВА ДА ИМА ВЪЗМОЖНОСТТА ДА КОНТАКТУВА И КОМУНИКИРА ЕДНАКВО ДОБРЕ, ВЪЗМОЖНО НАЙ-ДЪЛГО И ЕДНОВРЕМЕННО И С ДВАМАТА СИ РОДИТЕЛИ, НЕЗАВИСИМО ОТ ОТНОШЕНИЯТА ПО МЕЖДУ ИМ И НАСТЪПИЛАТА РАЗДЯЛА.

2. ИЗДРЪЖКАТА НА ДЕТЕТО

Двамата родители трябва да обсъдят и решат как да си разпределят разносните за дрехи, обувки, учебници, помагала на детето и други необходими вещи за отглеждането и възпитанието на детето, за училищните екскурзии и други

плащания, свързани с училището, курсове, спорт и други занимания, които са полезни и се харесват на детето, разходите за лекарства, както и тези, свързани със закупуването на по-скъпи вещи като мебели, компютър, мобилен телефон, лаптоп, таблет, музикален инструмент и др. След като решат при кого от двамата родители детето ще живее преимуществено и кой ще полага ежедневните грижи за него, родителите могат да се споразумеят с каква парична сума всеки месец другият от тях, ще заплаща като издръжка за детето. При определянето на размера на тази издръжка, родителите трябва да отчитат възрастта на детето, неговите нужди и потребности, материалните си възможности и доходи, кой ще заплаща консумативите и разходите за жилището, където ще живее детето преимуществено, така че чрез съгласуваната издръжка, да се гарантира в бъдеще най-добрата материална обезпеченост на детето с оглед на неговите интереси. Двамата родители трябва да съгласуват и по какъв начин ще се извършва заплащането на издръжката /чрез пощенски запис, срещу разписка или по банков път по сметка на родителя, с когото живее детето/, кога в месеца ще се извършва плащането /конкретен ден или число на месеца/. Ако родителите имат повече от едно дете, те трябва да се съгласуват издръжка за всяко от тях, при съобразяване на същите обстоятелства.

!Не забравяйте, че минималния размер на издръжка, която съгласно действащото в България законодателство следва да се заплаща от родителя, с когото детето не живее преимуществено, е една четвърт от размера на минималната работна заплата за страната. За това, вие като родители не може да съгласувате издръжка в по-нисък размер от този размер, независимо от възрастта на детето.

!Всеки от родителите може да прави и подаръци на детето си когато пожелае и има възможност това, като подаръците не са издръжка за детето.

Извън сумата за ежемесечна издръжка, която единият родител /при когото детето не живее преимуществено/, ще заплаща на детето /децата/ си, родителите могат да се споразумеят допълнително и за заплащане на джобни пари на детето /в какъв размер, по какъв начин, в какъв ден от месеца или седмицата и т.н./, които не са част от дължимата ежемесечна издръжка по смисъла на Семейния кодекс.

3. ВАКАЦИИ, ПОЧИВКИ И ПРАЗНИЧНИТЕ ДНИ

Двамата родители могат да съгласуват как ще се организират ваканциите и почивките на тяхното дете/деца/ през лятото, за Коледа и Нова Година, за Великденските празници и др. като определят при кой родител и кога ще бъде детето или ако желаят, могат да вземат решение, че ще прекарват и двамата заедно с детето си тези или част от тези празници и ваканции. Ако се споразумеят детето да прекарва част от ваканциите и почивните дни с единия, а част от тях с другия родител, тогава пребиваването на детето при единия родител, не следва да съвпада напълно като време, с платения годишен отпуск на другия родител.

Родителите могат да се споразумеят също така как, по какъв начин и къде ще прекарва детето ваканциите и празничните си дни, в това число и дали ще се

организира отиването му на лагер със съученици, на екскурзии, пътуване в чужбина с другия родител, с кои други роднини и близки да се среща детето през почивките, празничните дни и ваканциите си и др.

Целта на това планиране на ваканциите и празничните дни е да се обезпечи максимално смислено, здравословно и пълноценно прекарване времето на родителите с техните деца, като се създадат позитивни съвместни преживявания и показват на детето очакваните от него близост, обич и внимание от страна на родителите .

4. КОНТАКТИ НА ДЕТЕТО С БАБИ, ДЯДОВЦИ И ДРУГИ РОДНИНИ

Ако двамата родители са еднакво ангажирани в работата си и в ежедневната помощ за полагане на грижи за детето са включени баби и дядовци или други роднини, тогава с Плана за родителстване може да се съгласува как да продължат контактите и помощта на тези близки и роднини в отглеждането, грижите и възпитанието на детето /кога, къде и при какви условия да се осъществява пребиваването и комуникацията на детето с тях и др./

5. ИЗБОР НА УЧИЛИЩЕ ЗА ДЕТЕТО И РОДИТЕЛСКИ СРЕЩИ

Ако на детето ви предстои избор на училище и то не е във възраст, при която може само да формира и взема правилно решение за това, родителите могат да се споразумеят и по този въпрос, при съобразяване на възможностите, качествата и интересите на детето си за най-доброто и успешно негово бъдеще. Родителите могат да се споразумеят и за смяна на училището на детето, ако преценят, че това би било в негов интерес и по-добро за неговото бъдеще и успешна реализация.

С Плана за родителстване може да съгласува как да се контролира дали детето усвоява учебния процес, кой от родителите ще контактува и получава информация за това от учителите на детето, в какви учебни курсове да участва детето при желание и от негова страна, кой родител и дали и двамата родители ще посещават училището на детето и участват в родителски срещи и др.

7. ГРИЖИ ЗА ЗДРАВЕТО НА ДЕТЕТО

Когато детето на разделените родители се нуждае от някакви специални грижи или лечение с оглед на здравословното му състояние, с Плана за родителстване може да се реши как да се осигурят тези специални грижи и лечение, дали с това да се ангажира единият или и двамата родители, по какъв начин и кой ще поеме разходите за лечението и специалните грижи, как и двамата

родители заедно да участват в това и др. Родителите могат да определят кой от тях да организира и осъществява редовните медицински и профилактични прегледи на детето.

8. ДРУГИ РЕШЕНИЯ В ИНТЕРЕС НА ДЕТЕТО

С Плана за родителстване двамата родители могат да решат и предварително да се споразумеят и по други въпроси, които са важни при комуникацията им с детето и са в негов интерес, като например: как ще се държат по между си в присъствието на детето, как ще честват рождените и именните му дни, как ще поддържат комуникация по между си за да се информират за детето /по колко пъти ще се осъществява тази комуникация, в какви дни часове и т.н./, при какви условия ще се осъществява пътуването на детето в чужбина с другия родител, как да комуникират при спешни случаи, свързани със здравето на детето, инцидент или други проблеми, как да се представят на детето новите партньори в живота на родителите, кой ще поеме грижата за детето, ако родителят, при когото детето живее се окаже в невъзможност за определено време да се грижи за него / заради пътуване, командировка, здравословни проблеми, инцидент или др./, дали да се ангажира детска гледачка на детето, кой ще го води и взима от училище, относно религиозното възпитание и отглеждане на детето, относно културното му развитие, домашен любимец, спорт и т.н. според преценката на самите родители, когато считат, че това е важно за детето.

МОЖЕ ЛИ ДА СЕ ПРОМЕНЯ ПЛАНА ЗА РОДИТЕЛСТВАНЕ ?

При промяна на финансовата ситуация и материалните възможности на родителите, те могат да съгласуват и промяна на изготвеният от тях План . Когато промяната касае местоживеенето, упражняването на родителските права, контактите и издръжката на детето /децата/, тогава отново промяната следва да се одобри от съда .

КАКВИ СА ПОСЛЕДИЦИТЕ ОТ НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА РОДИТЕЛСТВАНЕ ?

При неизпълнение на одобреното от съда споразумение, съгласувано при изготвяне на този Плана за родителстване, неизпълняващият задълженията си родител може да носи наказателна отговорност за това неизпълнение по Наказателният кодекс на РБългария, като длъжимата от него издръжка може да бъде събирана и по принудителен ред, чрез частен или държавен съдебен изпълнител.

За неизпълнение на останалите клаузи на споразумението, доколкото нямат конкретен финансов ангажимент в полза на детето, родителите носят моралната отговорност заради застрашеното и несигурното бъдеще на техните собствени деца.